

# Eind rapportage Fryske Fisk Ferwerkje, Ferkeapje FFF

*Aanvraagnummer 4600005596666*



Lemmer, 30 april 2014



Friese bond van binnenvissers  
J. Visser, voorzitter



René Elsendoorn

# Inhoudsopgave

<b>1</b>	<b>Inleiding.....</b>	<b>3</b>
1.1	Aanleiding .....	3
1.2	Doelstelling en resultaat.....	3
1.3	Verantwoording en werkwijze .....	3
1.3.1	Werkwijze .....	3
<b>2</b>	<b>Analyse huidige situatie Friese binnenvissers .....</b>	<b>4</b>
2.1	Vangstrechten .....	4
2.1.1	Decentraal aalbeheer .....	4
2.2	Rapportage LEI en enquête onder vissers .....	5
2.3	Samenhang met andere projecten van de Friese bond van binnenvissers .....	5
<b>3</b>	<b>Resultaten Project.....</b>	<b>6</b>
3.1	Samenwerking Friese Binnenvissers en IJsselmeervissers .....	6
3.2	Bedrijfsplan en markt .....	6
3.3	Verbreding activiteiten .....	6
3.4	Verwerking Fryske Fisk.....	7
3.5	Georganiseerde pilots t.b.v. de markt .....	7
<b>Bijlage 1</b>	<b>.....</b>	<b>10</b>
<b>Bijlage II</b>	<b>.....</b>	<b>17</b>



# 1 Inleiding

## 1.1 Aanleiding

De Friese bond van binnenvissers (FbvB) en de Friese IJsselmeervissers willen hun vangst verder verduurzamen en hun producten beter vermarkten, als een herkenbaar product met een hoge kwaliteit. Met het project Fryske Fisk Ferwerkje Ferkeapkje (FFF) hebben deze vissers het initiatief naar zich toegetrokken door:

- Opstarten van samenwerkingsproces van de vissers;
- Opstellen van een bedrijfsplan voor de vermarkting en een 'bedrijfsmodel' voor de herpositionering van het bedrijf (in de markt én in de Friese samenleving)
- Organiseren van enkele kleinschalige 'pilots', met een wervend effect op afnemers, maatschappelijke partners en financiers die nodig zijn bij het vervolg na dit project: de verduurzaming van de vangst, de verwerking, productontwikkeling en vermarkten.

## 1.2 Doelstelling en resultaat

Het project moet een duidelijk beeld geven over de volgende punten:

1. De producten van de Friese binnenvisser (kansen en bedreigingen);
2. De markt voor deze producten (verkooppunten, kansen en bedreigingen);
3. De vissers, welke bedrijfstvormen zijn er, mogelijkheden voor verduurzaming.
4. Communicatie/PR, wat is de huidige communicatie en welke mogelijkheden voor versterking zijn er.

De volgende pilots zullen worden opgestart:

1. Een verhaal, herkenbaar!
2. Verbeterd bedrijf;
3. Verwerken, goed georganiseerd;
4. Verkopen, groeiende meerwaarde en transparante keten.

## 1.3 Verantwoording en werkwijze

Onderhavig rapport is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2, Analyse huidige situatie beroeps zoetwatervisserij Friesland
  - Visrechten en decentraal aalbeheer;
  - Economische rapport LEI en enquête onder leden;
  - Samenhang met andere projecten van de Friese bond van binnenvissers.
- Hoofdstuk 3, Resultaten project
  - Samenwerking Friese vissers;
  - Bedrijfsplan en markt;
  - Verbreding activiteiten;
  - Verwerking Fryske fisk;
  - Georganiseerde pilots t.b.v. de markt.
- Hoofdstuk 4, begroting en kosten
- Hoofdstuk 5, Positie Fryske fiskers na 2013: Conclusie en verantwoording.

### 1.3.1 Werkwijze

Er is een werkgroep opgezet voor het project bestaande uit een bestuurder/visser van de FbvB, een IJsselmeervisser en de project coördinator. Er is een werkplan opgesteld en de werkgroep rapporteerde tijdens de bestuursvergadering bij de FBvB. De werkgroep heeft een enquête uitgevoerd onder een aantal vissers, bijeenkomsten georganiseerd met themadeskundigen en pilots uitgevoerd met pers en restaurants ter promotie van de Fryske Fisk.

De project coördinator heeft alle rapportages en inhoudelijk en financieel voorbereid en voorgelegd aan de werkgroep en de voorzitter van het bestuur van de FbvB. Alle financiële activiteiten zijn voorbereid door de projectcoördinator en voorgelegd aan de penningmeester van de FbvB.



## 2 Analyse huidige situatie Friese binnenvissers

### 2.1 Vangstrechten

In Friesland zijn de beroepsvissers van het binnenwater aangesloten bij de Friese bond van binnenvissers (de Friese Boezem: 15.000 hectare) of de Nederlandse Vissersbond (IJsselmeervissers). In 2012 zijn bij de Fbvb zeventien beroepsvissers aangesloten. Deze vissers vissen met name met fuiken op paling en hebben daarnaast een bijvangstregeling voor schubvis (snoekbaars, totale schubvis quotum 1 kg/ha viswater) en vangen tegenwoordig steeds meer wolhandkrab. De Fbvb heeft het aalvisrecht, zij machtigt haar leden (schriftelijke toestemming) om te vissen op aal binnen een daartoe aangewezen gebied.

Daarnaast worden binnen het kader van de Visstand Beheercommissie (VBC) afspraken gemaakt met Sportvisserij Fryslân voor de bijvangst van snoekbaars door beroepsvissers. Het schubvisrecht behoort in Friesland de sportvissers toe.

De Friese bond verdeelt het viswater tussen de aangesloten leden (in 2009: 13.700 ha.). In 2012 zijn twee bedrijven gestopt; dit viswater is herverdeeld. Het totale viswater wordt vanaf 2013 bevist door 14 beroepsvissers (figuur 1). De bedrijfsgrootte varieert van kleiner dan 500 ha (4 bedrijven in 2010) tot groter dan 1.500 ha (2 bedrijven in 2010). De oogst (totaal aantal kg vis per hectare) van de verschillende wateren varieert van minder dan 3 kg tot meer dan 15 kg/ha. In totaal mogen de vissers van de Fbvb jaarlijks 36,6 ton paling en 18 ton snoekbaars vangen (vanaf 2011 tot 2015) en daarnaast zonder quotum wolhandkrab en zeelt.



Figuur 1, verdeling viswater onder leden van de Fbvb, situatie eind 2012, J.Poepjes (8) is per 1-1-'13 gestopt.

Vanuit de havenplaatsen Lemmer, Laaxum, Stavoren, Workum en Makkum werken daarnaast 9 beroepsvissers op het IJsselmeer. Zij zijn georganiseerd onder Nederlandse Vissersbond. Op het IJsselmeer wordt met fuiken op paling, krab en spiering gevist, maar daarnaast ook met staande netten op snoekbaars en bot en met de zegen op brasem. Deze vissers werken met een vergunning van het Ministerie van EZ voor de vangst van paling én schubvis. Dit is een 'gemene weide visserij': de vissers delen hun vanggebied met collega's.

#### 2.1.1 Decentraal aalbeheer

De Friese bond van binnenvissers is in 2011 en 2012 onder aanmoediging van het Ministerie van EZ (voorheen LNV) en de provincie Friesland gaan experimenteren met decentraal aalbeheer.

Door de vangstbeperkingen (gesloten periode) is in 2009 de gemiddelde vangst teruggelopen tot 4.190 kg (paling, snoekbaars en wolhandkrab) ten opzichte van 6.755 kg in 2007. In 2011 en 2012 is de vangstbeperking in Friesland omgezet van gesloten periode, naar vissen met een "pragmatisch quotum", middels de pilot "Decentraal aalbeheer in Fryslân".

De doelstelling (Europese Aalverordening) dat op termijn tenminste 40% van de schieraaluittrek van de oorspronkelijke onverstoorde situatie plaats moet vinden, is binnen de pilot decentraal aalbeheer vertaald naar een verplichting voor de Friese binnenvissers om tenminste 40% van de aanwezige biomassa aan schieraal vrij uit te laten trekken naar zee.

Het systeem van decentraal aalbeheer is zeer bepalend voor de visserijmethode van de vissers op de Friese Boezem en moeilijker toepasbaar binnen de "gemene weide visserij"



## **2.2 Rapportage LEI en enquête onder vissers**

Volgens het rapport “Economische resultaten van de binnenvisserij in Friesland” van het Landbouw Economisch Instituut zijn in 2009 drie bedrijven actief in het verwerken (roken) van vis, paling aan huis verkopen, restaurant te bevoorraden of demonstraties te geven. Dit leverde deze bedrijven een omzetverhoging van gemiddeld 15% op. Een enquête die in de zomer 2012 is uitgevoerd onder de binnenvissers laat zien dat er meer animo is naar “verbreding” van het bedrijf op het gebied van verwerking, verkoop, excursies en/of educatieve activiteiten en op het gebied van monitoring. De Combinatie van Beroepsvissers biedt cursussen aan waarmee het keurmerk visstandsmonitoring verkregen kan worden. Aaltje Stellema, de gebroeders Bouma, Freerk Visserman en Willem Visser hebben in 2013 deze cursus gevolgd.

## **2.3 Samenhang met andere projecten van de Friese bond van binnenvissers**

Op het gebied van beheer wordt er gewerkt aan een proeftuin duurzaam aalherstel (Sud Ie) middels het realiseren van vispassages, uitzet pootaal en verbeterde inrichting van het verzilte gebied de Kolken Noord. Daarnaast zet de Friese bond in op decentraal aalbeheer, het vissen met een quotum zorgt voor een beter verdeelde vangst van rode aal en schieraal, meer aanwezigheid van de visser op het water (voorkomt stroperij) en voor een onderbouwing van een verantwoord quotum.

Het project FFF hangt nauw samen met deze projecten. Het zijn de drie pijlers die de verduurzaming van de beroepsvisserij in Friesland (en daarbuiten) mogelijk kunnen maken. Het bestuur van de FbvB stelt zich maandelijks op de hoogte van de voortgang van de projecten en er wordt over gerapporteerd in de ledenraad vergaderingen.



## 3 Resultaten Project

### 3.1 Samenwerking Friese Binnenvissers en IJsselmeervissers

Na de start van het project is een werkgroep samengesteld met daarin twee beroepsvissers, Freerk Visserman, Heeg van de FbvB en Haiko Bootsma, Makkum voor de Friese IJsselmeervissers. De werkgroep heeft in april 2012 voor het eerst overlegd in Makkum en een plan van aanpak is opgesteld. In de vervolgafspraken (o.a. betere afstemming met de Friese Bond van Binnenvissers, maar ook werkafspraken bij potentiële afnemers) is Haiko Bootsma niet meer aanwezig geweest. DE werkzaamheden zijn doorgezet door Freerk Visserman en Rene Elsendoorn. Op de eerste voorlichtingsbijeenkomst FFF (15 november 2012: zie verslag in bijlage) waarbij alle leden van de FbvB aanwezig waren is Sjirry Poepjes-Bootsma aanwezig geweest als enige vertegenwoordiger van de Friese IJsselmeervissers.

Conclusie is dat het in de praktijk niet mogelijk is gebleken om de IJsselmeervissers te betrekken bij het project, zij konden niet voldoende tijd vrijmaken voor een goede samenwerking. Ook door de andere visserij (de gemene weide visserij t.o.v. decentraal aalbeheer) en door de oriëntatie op de markt (visserijafslag Urk t.o.v. directe verkoop en levering aan restaurants) was er geen consensus te vinden voor gezamenlijke verwerking en verkoopactiviteiten. De Friese bond van binnenvissers heeft als penvoerder van het project de verantwoordelijkheid op zich genomen om toch goede resultaten te behalen die relevant kunnen zijn voor andere beroeps binnenvissers.

### 3.2 Bedrijfsplan en markt

De studie door het LEI (hoofdstuk 2) en de uitgevoerde enquête tonen aan dat er een noodzaak is voor de Friese beroeps binnenvissers om hun bedrijven aan te passen. Het aantal vissers op de Friese boezem is met behulp van de Friese bond gekrompen van 17 naar 14 vissers, een aantal van hen is begonnen met extra activiteiten (verbreding) zij verbeteren hun inkomsten en verspreiden het risico (meer bronnen). Een van de aangesloten vissers verhandeld al zijn vis direct aan de Horeca, andere doen dat voor een deel van hun vangst, de meeste leveren af aan de afslag in Urk. De vissers opereren hierin als individuele ondernemers, transport is niet gezamenlijk georganiseerd en er wordt weinig gebruik gemaakt van elkaars netwerk.

De binnen het FFF project georganiseerde "communicatie" activiteiten (hoofdstuk 3.5) hebben ertoe bijgedragen dat de vissers beter van elkaar op de hoogte zijn wat betreft hun producten, de verwerking van de vis, de restaurants waaraan geleverd wordt en de prijzen die gevraagd worden. Daarnaast is het merk



gelanceerd. Een eerste bijdrage om te handelen onder een keurmerk en een aanzet om er in de toekomst voor te zorgen dat de snoekbaars die veelal in de viswinkels ligt en niet door beroepsvissers is aangeleverd in de toekomst onder eigen merk herkenbaar is.

In de projectperiode is een bijeenkomst georganiseerd met twee "verwerkers": een beroepsvisser die daarnaast professioneel vis verwerkt en verkoopt (handel en winkel) en een ervaren vleesverwerker. Vervolgens is het plan Verwerkingscentrum Fryske Fisk opgesteld en ingediend in de tender van oktober 2013 ingediend en gehonoreerd.

### 3.3 Verbreding activiteiten

Zie bijlage .. Friese binnenvisser 2.0.



### 3.4 Verwerking Fryske Fisk

Voor de verwerking van de Fryske fisk is een projectplan opgesteld "Verwerkingscentrum FRyske Fisk", wat direct aansluit op de resultaten van het project FFF. Het plan kan bij het secretariaat worden opgevraagd ([secretariaat@fryskefisk.nl](mailto:secretariaat@fryskefisk.nl)). De te behalen resultaten zijn:

Voor Friese bond van binnenvissers:

- Bedrijfsplan verwerkingscentrum;
- Rechtsvorm zoals coöperatie opgericht waarin het collectief verwerken en verkopen, activiteiten voor R&T en educatie voor en door vissers is georganiseerd;
- HACCP handboek voor verwerkingscentrum;
- Betere logistiek rondom inkoop en verkoop fryske fisk met lagere kostprijs als situatie 2013;
- Professionalisering huidige verkoop activiteiten vissers.

Voor vissers:

- Meer rendement op gevangen vis;
- Gezamenlijk investeren in maatschappelijk geaccepteerde dodingmethoden;
- Ontwikkeling van nieuwe half – en eindproducten;
- Cascadering: beste product op beste plaats verkocht;
- Ontwikkeling nieuwe activiteiten: minimaal 3 arrangementen met combinatie vissen, verwerken, recreatie, educatie.

### 3.5 Georganiseerde pilots t.b.v. de markt

#### Herkenbaar en gekend

Inmiddels is de Fryske Fisker beter herkenbaar :



Afbeelding 1, het logo van de fryske fiskers

En is er een website: [www.fryskefisker.nl](http://www.fryskefisker.nl)

Worden er open dagen georganiseerd (15-6-2013):



**Open Dag**  
Nederlandse  
Beroepsbinnenvisserij

**Kom doen, zien, vragen, voelen en proeven tijdens de Open Dag**

De Fryske Fiskers hieten u welkom. Maak kennis met hun fascinerende ambacht, hun verse en verantwoorde visproducten en de ambachtelijke visserscultuur. De Fryske Fiskers laten u graag zien welke vissen er in Friesland leven. In het bijzonder de Friese paling. De Fryske Fiskers vertellen u graag wat zij doen voor een duurzaam herstel van de palingstand.

**Een leuk dagje uit voor het hele gezin**

Op 15 juni kunt u zien hoe de vis gevangen wordt, en bewerkt wordt volgens unieke oude tradities. Op sommige bedrijven kunt u met de visser het water op en zien wat er in hun fuik zit. Of jonge vis uitzetten. En natuurlijk kunt u de heerlijke Wylde Fryske Iel van ons proeven.

**VISSERIJBEDRIJF ANDRIES VAN NETTEN - GAASTMEER**  
15 juni 2013 - van 11.00 tot 15.00 uur  
Locatie: Hellinggaard 3 (hellingsschuur), 8611 JR Gaastmeer  
verhalen over het ambacht, vistechnieken en netten booten

**VISSERIJBEDRIJF FREERK VISSERMAN - HEEG**  
15 juni 2013 - van 13.00 tot 18.00 uur  
Locatie: Weislaatsgrutte 3, 8621 BA Heeg  
Rondleiding: vaarschip met de sloep 'Electric eel' en vis proeven.  
Meer informatie: [www.electriceel.nl](http://www.electriceel.nl)

FRYSKE  FISKER

Afbeelding 2, poster open dag  
Is het merk "Wylde Fryske Iel" gelanceerd:



afbeelding 3, foto 4 juni 2013

In oktober 2013 hebben vier vissers in samenwerking met restaurants in Grou, Heeg, Dokkumer Nieuwe Zijlen in de week van de fryske smaak het fryske fisk menu gepromoot.





In december 2013 is er in de Vrouwenpoort een bijeenkomst georganiseerd waarin meerdere topkoks uit de regio prachtige recepten hebben gekookt voor 40 bezoekers. Deze zijn verder geïnformeerd door de vissers over de paling, over de beroepsvisserij in Friesland en over de systemen van beheer. Zie bijlage II voor verdere informatie.

De negatieve publieke opinie over visserij en paling in het bijzonder is in dit project door de vissers omgebogen. Ervaringen met informatiemateriaal van dit project, maar ook van Dupan en publieke acties binnen bijvoorbeeld "Paling over de dijk" zijn voorbeelden hiervan. De Friese bond activiteiten binnen dit project om het imago van de zoetwatervisserij te verbeteren zullen ook na 2013 worden doorgezet.

## Bijlage 1

# Friese binnenvisser 2.0

---

December 2013



## Inhoudsopgave

<b>Rapport Friese binnenvisser 2.0</b> .....	<b>10</b>
<b>1 Inleiding</b> .....	<b>12</b>
<b>2 Doel Friese binnenvisser 2.0</b> .....	<b>13</b>
<b>3 Producten Friese binnenvisser 2.0</b> .....	<b>14</b>
2.1. Ontwerpfase, eerste deel .....	<b>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</b>
2.1.1. Voorontwerp duurzaam beheer viswater en rol van het opgroeigebied .....	<b>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</b>
2.1.2. Bedrijfsmodel toekomst binnenvisserij .....	14
2.1.3. License to fish .....	15
2.1.4. Verbreding bedrijf.....	16



## Inleiding

In deze rapportage wordt het ontwerp Friese binnenvisser 2.0 beschreven. Het betreft het beheer door beroepsvissers, in samenspraak met de waterbeheerder als onderdeel van de duurzame verantwoorde visserij zoals door de Friese bond van binnenvissers wordt gepropageerd en uitgevoerd (zie ook visplan Friese Boezem 2013 en [www.fryskefisker.nl](http://www.fryskefisker.nl)).

Friese binnenvisser 2.0 betreft daarnaast het verbeteren van het Friese (binnen) visserij bedrijf door een betere positionering in het cultuur historische landschap, onderbouwing van de maatschappelijk en ecologisch verantwoorde werkwijze en het uitbouwen van de economische activiteiten.



afbeelding: uitzet pootaal 23-5-2013

## Doel Friese binnenvisser 2.0

Doel van dit programmadeel is het inrichten van het Friese (zoetwater)beroepsvisserijbedrijf tot een economisch en ecologisch duurzamer en sterker bedrijf.



## Producten Friese binnenvisser 2.0

1. Aalbeheerplan, waarin de rol van de vissers en van de Friese bond t.b.v. het eerste paling opgroeigebied de Kolken;
2. Werkplannen vissers t.b.v. integratie activiteiten in beheer en ontsluiting;
3. Uitzet van glasaal (of equivalent pootaal);
4. Arrangementen voor informatieve activiteiten (educatie, toerisme en recreatie) door vissers;

T.b.v. een duurzaam economisch rendabel visserijbedrijf moeten de volgende zaken worden gerealiseerd:

1. Duurzaam beheer van het viswater;
2. Bedrijfsmodel toekomst binnenvisserij;
3. License to fish;
4. Verbreding bedrijf.

Het visplan Friese Boezem 2013 beschrijft de afspraken zoals die door de visrechthebbende (Aalvisrecht door Fbvb en schubvisrecht door sportvisserij Fryslân) zijn vastgelegd.

Zie voor de inhoud van dit plan: [www.visseninfriesland.nl/include/downloadFile.asp?id=318](http://www.visseninfriesland.nl/include/downloadFile.asp?id=318)

In principe staan in het visplan alle zaken beschreven die betrekking hebben op het huidige en voorgenomen beheer en de daarop afgestemde visserij door sport en beroepsvisserij. Dit beheer is ook van toepassing in het plangebied Sud Ie-de Kolken noord.

Uitgangspunten beheer viswater Friesland:

- aalvisrecht ligt bij de Friese bond die het onderverdeeld aan zijn leden;
- van 2011 t/m 2014 geldt in Friesland het regime van decentraal aalbeheer (DAB), alle vissers aangesloten bij de Fbvb vissen met een quotum voor paling;
- DAB betekent gedifferentieerd vissen op rode – en op schier aal, waardoor de aanwas van schiere aal beter gewaarborgd wordt dan vissen met een gesloten periode;
- Het huidige quotum 32,7 ton is een pragmatisch quotum, de Fbvb probeert middels meerdere onderzoeken (o.a. rode aal onderzoek 2013 en 2014) een goede onderbouwing te krijgen voor een duurzaam quotum;
- Door DAB mogen de beroepsvissers het hele jaar op het water, hierdoor wordt stroperij beter gecontroleerd;
- Gevangen en aangelande paling (en snoekbaars) wordt middels een registratiesysteem gecontroleerd (door BOA) en op termijn alleen nog onder het merk Fryske Fisker verkocht;
- Streven van de beroepsvissers is om voor iedere glasaal die binnentrekt/wordt uitgezet 15 gram schieraal na 15 jaar de Waddenzee bereikt;
- De minimum maat voor aal is door de Fbvb verhoogd van 28 naar 35 cm;
- Reservaten die door beroepsvissers beheerd kunnen worden zijn een belangrijk onderdeel in de transitie van primaire visonttrekking naar visstandsbeheer;
- Aalbeheer/aalreservaat wordt in principe in samenwerking met de waterbeheerders en natuurorganisaties ontwikkeld.

### **Bedrijfsmodel toekomst binnenvisserij**

Drie bedrijfsmodellen zijn geschetst: het pure bedrijf, het brede bedrijf en de beheerder. Een belangrijk aspect daarbij is het beter zichtbaar en indien mogelijk meetbaar maken van het visstand-beheer-systeem.

Drie bedrijfsmodellen (het toekomstige visserijbedrijf):



1. Het pure bedrijf. De visser vist met een duurzaam quotum, werkt maximaal mee aan de verbetering van de aalvisstand en haalt de best mogelijke prijs voor zijn of haar (eventueel verwerkte) product. Er wordt gevestigd met een maatschappelijk geaccepteerd beheerplan en onder het merk Fryske Fisker;
2. Het brede bedrijf. Naast de visserij verbreedt de visser het bedrijf door bijv. meer monitoringstaken op te pakken, toeristisch, recreatieve en/of educatieve activiteiten te ontwikkelen. Visserij is belangrijk en je laat zien wat je doet;
3. De beheerder. Visserij ten dienste van de hele sector. Faciliteert collegae vissers (de Friese bond) om te voldoen aan de Europese aalverordening. Hij/zij wordt daarvoor gecompenseerd (eventueel via een fonds). De beheerder kan ook zijn bedrijf verbreden binnen strikte natuurvoorwaarden;

Bovenstaande modellen beschrijven zwaartepunten van het bedrijf, in de praktijk zien we mixen van de modellen.

### *License to fish*

FKF\_100\_L\_07\_02Logo\_Fryskefisker-FbvB

*Friese Bond  
van Binnenvissers*



De FbvB wil alle vis op den duur onder het keurmerk "Fryske fiskers", wat betreft paling "Wylde Fryske Iel", afzetten. Hiermee wordt de verkoop van illegale vangst (deels) voorkomen en de duurzame kleinschalige Friese beroepsvisserij onderschreven. Aangesloten restaurants hebben het keurmerk/logo bij de deur.



Wat is inmiddels gebeurt:

1. Lancering website [www.fryskefisker.nl](http://www.fryskefisker.nl) 4 juni 2013;



2. Uitzet pootaal Sud Ie de Kolken gecombineerd met merkclancering “Wylde fryske Iel”;
3. Persevenement 4 juni excursie voor de pers op het Pikmeer;
4. Open dag beroepsbinnenvisserij (gebr. Bouma 25 mei; Ale Havenga, Gaele Postma, Freerk Visserman en Andries van Netten op 15 juni 2013.

### **Verbreding bedrijf**

Opzet/acties rondom arrangementen voor vissers ten noorden van Dokkum:

1. Combinatie met restaurant (Steakhouse De ijsheberg: mooie plek wat op en afstappen/past bij menu) Abdi van Dokkum: mooi, maar niet aan water; Hotel restaurant de Waard, Ternaard=> mn. Afname streekgebonden producten)
2. Meer paling en snoekbaars van Aaltje Stellema en gebroeders Bouma naar restaurants/horeca rondom gebied;
3. Arrangement toerisme:
  - a. restaurant-varen naar fuiken-dichtzet en roken bij winkel-retour restaurant met afsluitend vishapje (prijsstelling: zie Ale de Jager);
  - b. werving via VVV Dokkum, Landal/Eson stad Opstaptelek Horeca Esonstad)
4. Arrangement educatie:
  - a. Lagere school (ervaring Aaltje): lesbrieven en leskisten (zie ook ijssemeervissen);
  - b. Mogelijkheden: excursie groep 8/ combinatie met stichting Natuurschool;
  - c. Bezoek door visserij academie (najaar 2013 bij E. Visser en later F. Visserman);
  - d. Verdienmodel?
5. Arrangement beheer:
  - a. Samenwerking met Fryske Gea
  - b. Voorlichting mogelijkheden beheer opgroeigebied met aandacht voor:
    - i. Verschil beheer door visser en door natuurorganisatie;
    - ii. Kennis uitwisseling soorten vis en invloed op flora en fauna;
    - iii. Voorlichter/gebiedsbeheerder op stap met de visser;
    - iv. Speciale aanbieding voor leden natuurorganisaties.





## Bijlage II



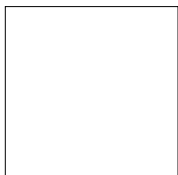
## Topkoks uit de Friese regio delen hun geheimen met Fryske Fisk-gerechten.



**Kees van der Meer**  
Chef-kok  
Eetcafé en Wijncafé  
De Vrouwenpoort



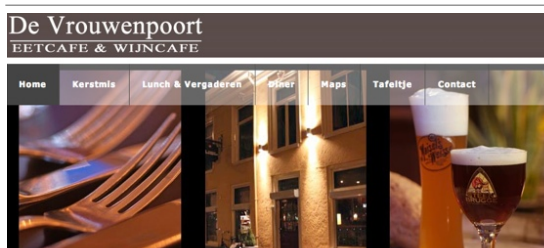
**Trevin Nettinga**  
Chef-kok  
Hotel Restaurant  
Oostergoo Grou



'Als kok moet je het natuurlijk leuk vinden om creatief met etenswaren bezig te zijn. In De Vrouwenpoort doen we dat. Met Hollandse producten van het seizoen. Daar hou ik van. Iedere week stap ik in de auto en ga ik zelf bij de boeren langs. Voor verse uien, kool en andere groenten van het land. En dan is het een uitdaging daar de heerlijkste gerechten van te maken. Onze gasten komen van over de Afsluitdijk hier naar ons toe. Dat zegt ons genoeg. Kom u ook?'

'Mijn filosofie: gebruik zoveel mogelijk verse groenten uit de streek zelf en maak gebruik van de producten die het seizoen te bieden heeft. Ik werk het liefst met leveranciers uit de regio. Mijn favoriete product van dit moment is de verse of gerookte paling van Ale de Jager. Zijn vis komt hier rechtstreeks uit het Pikmeer of de Wijde Ee. Beter kun je niet krijgen! En wat dacht je van die andere vissoorten. Snoekbaars. Of zeelt. Dat gebruik ik bijvoorbeeld als basisingrediënt voor Bouillabaisse. Heerlijk! Kom maar proeven.'

Wie de derde kok is? Dat blijft tot het eind een verrassing. We kunnen u wel verzekeren dat ook deze kok voor inspirerende gerechten zal zorgen. Hij weet wat zijn tongstrelende creaties bij u teweeg kunnen brengen. En hij deelt zijn recepten met u!



De Vrouwenpoort  
Nieuwestad 1  
8911 CG Leeuwarden  
Telefoon 058 212 3518  
E-mail: info@vrouwenpoort.nl

provincie fryslân  
provincie fryslân



EUROPEES  
VISSERIJFONDS:  
INVESTERING  
IN DUURZAME  
VISSERIJ



Nederlandse  
beroepsbijmenvissers



FKF\_114\_U1\_07\_JPRwik007



## Uitnodiging

Kom maandag 9 december 2013  
uitgebreid proeven in  
Eetcafé en Wijncafé De Vrouwenpoort.  
Drie regionale koks presenteren  
naast de Wilde Fryske Iel diverse vissoorten  
uit de Friese binnenwateren:  
snoekbaars, wolhandkrab en zeelt.  
Wees welkom aan tafel bij de Fryske Fiskers.



# Stoere mannen in de Vrouwen- poort



Verantwoord en vernieuwend natuurlijk

